

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.33 (3105) ●

● ЧАЦВЕР, 4 верасня, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Чатыры мовы ў лічбавым фармаце
З дапамогай беларускіх спецыялістаў камп'ютары змогуць гаварыць і па-літоўску **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Рэха даўняй вайны
Выстава “Рускі батальны лубок Першай сусветнай вайны” дэманструецца ў “Дом-музей І з’езду РСДРП” **Стар. 4**

Навасёлы з Астрамечавы

Як жывуць у аграгарадках

Вольга Анісімава

Сёлета ключы ад новых кватэр у сельскагаспадарчым вытворчым кааператыве “Астрамечавы” Брэсцкага раёна атрымалі 12 сем’яў. Для працаўнікоў гаспадаркі пабудаваны чатыры аднакватэрныя жыллыя дамы і адзін 8-кватэрны.

Варта сказаць, што сёння “Астрамечавы” — адно з найбуйных сельскагаспадарчых прадпрыемстваў у Беларусі. Яго агульныя зямельныя плошчы складаюць каля 11 з паловай тысяч гектараў. Тут, у прыватнас-

ці, размешчаны жывёлагадоўчы комплекс па адкорме буйной рагатай жывёлы на 10 тысяч гадоў. У склад гаспадаркі ўваходзяць 17 населеных пунктаў, цэнтральнай сядзібай з’яўляецца вёска Астрамечавы. Калектыў прадпрыемства перавышае 1000 чалавек.

Досыць інтэнсіўна ідзе ў гаспадарцы будаўніцтва жылля для спецыялістаў. За апошнія пяць гадоў тут уведзены ў эксплуатацыю 13 аднакватэрных і два 8-кватэрныя жыллыя дамы. Хутка ў Астрамечавы разгорнецца новае будаўніцтва: па ра-

шэнні аблвыканкама пад індывідуальную жылую забудову вылучана 14 гектараў зямлі. Акрамя таго, у гаспадарцы на 2009 год запланаваны ўвод у эксплуатацыю 5 службовых аднакватэрных дамоў.

У Брэсцкім абласным упраўленні статыстыкі паведамілі, што сёлета ў сельскагаспадарчых арганізацыях вобласці плануецца пабудаваць амаль 1300 дамоў сядзібнага тыпу.

У юных вяскоўцаў ёсць час і на забавы

За сем месяцаў уведзена ў эксплуатацыю 687 дамоў агульнай плошчай каля 60 тысяч квадратных метраў.

Вуліца ў аграгарадку Астрамечавы

Перспектыўныя праекты

У Слоніме шукаюць новыя крыніцы энергіі

Галіна Гоманова

У прыватнасці, для атрымання біягазу мяркуецца выкарыстоўваць асадак сцёкавых вод, які назапашваецца ў ачышчальных збудаваннях. Як паведаміў дырэктар акцыянернага таварыства “Слонімводаканал” Васіль Шкодаў, спецыялісты вядуць работу ў гэтым кірунку ўжо некалькі гадоў, цяпер падрыхта-

ваны архітэктурны праект такога аб’екта. Спачатку з адыходаў на ім атрымаюць біягаз, а з яго — цеплавую і электрычную энергію. Пры гэтым у тэхналагічным ланцужку ў якасці ферментатараў будуць задзейнічаны спецыяльныя бактэрыі.

“У падрыхтоўцы тэхніка-эканамічнага абгрунтавання праекта ўдзельнічала і літоўская кампанія “Манфула”, якая мае вялікі

досвед у працы па асваенні нетрадыцыйных крыніц энергіі, — расказаў В.Шкодаў. — А архітэктурны праект аб’екта па нашай замове падрыхтавалі ў Беларускім нацыянальным тэхнічным універсітэце”. Праект, заўважым, ужо атрымаў станоўчае заключэнне дзяржаўнай і экалагічнай экспертыз. Цяпер ідзе яго ўзгадненне ў Міністэрстве эканомікі і пошук крыніц для інвеставання.

Трэба адзначыць, што “Слонімводаканал” займаецца ачысткай гаспадарча-бытавых і вытворчых сцёкавых вод, якія ўтвараюцца на мясцовых прадпрыемствах — кардонна-папяровым камбінаце, камвольна-прадзільнай фабрыцы, малаказаводзе і мясакамбінаце. Ачышчальныя збудаванні здольны перапрацоўваць у суткі да 40 тысяч кубаметраў сцёкаў.

ВЕСТКІ

Хутка — выбары

Уладзімір Васількоў

Беларускія грамадзяне змогуць прагаласаваць у 31 замежнай дзяржаве.

Прыняць удзел у галасаванні на выбарах дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі, якія пройдуць у нядзелю 28 верасня, можна будзе ў 31 замежнай дзяржаве. Пра гэта паведаміў сакратар Цэнтрвыбаркама Беларусі Мікалай Лазовік.

Ён удакладніў, што ўсяго за мяжой створана 40 выбарчых участкаў. У прыватнасці, па два — у Германіі, Латвіі і ЗША, па чатыры — у Польшчы і Расіі. Упершыню выбарчы ўчастак утвораны ў Венесуэле. Мікалай Лазовік удакладніў, што замежныя выбарчыя ўчасткі фарміруюцца непасрэдна кіраўнікамі дыпламатычных місій.

Па дадзеных Цэнтральнай выбарчай камісіі, на папярэдніх парламенцкіх выбарах у 2004 годзе ў спісы выбаршчыкаў на замежных участках былі ўключаны каля 10 тысяч чалавек, а на выбарах Прэзідэнта Беларусі ў 2006 годзе — каля 12 тысяч.

Разумны падыход

Андрэй Зайцаў

Венгрыя зацікаўлена ў палягчэнні візавага рэжыму ЕС для Беларусі па аналогіі са спрошчаным рэжымам выдачы віз для грамадзян Расіі, Украіны і Малдовы.

Аб гэтым паведаміў на прэс-канферэнцыі ў Мінску Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Венгерскай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Феранц Контра.

Паводле яго словаў, у Мінску было адкрыта пасольства з консульскім аддзелам, каб беларусам не трэба было ехаць за тысячы кіламетраў для атрымання венгерскай візы. “Пасольства Венгрыі сёлета ўжо выдала грамадзянам Беларусі 1150 візаў. Адна з пераваг нашага консульскага аддзела — жывая чарга, гэта значыць адсутнасць рэжыму папярэдняга запісу”, — лічыць Феранц Контра. Да таго ж венгерскае пасольства мае намер спрыяць развіццю кантактаў у турыстычнай сферы.

Прадукцыя — крышталнай чысціні

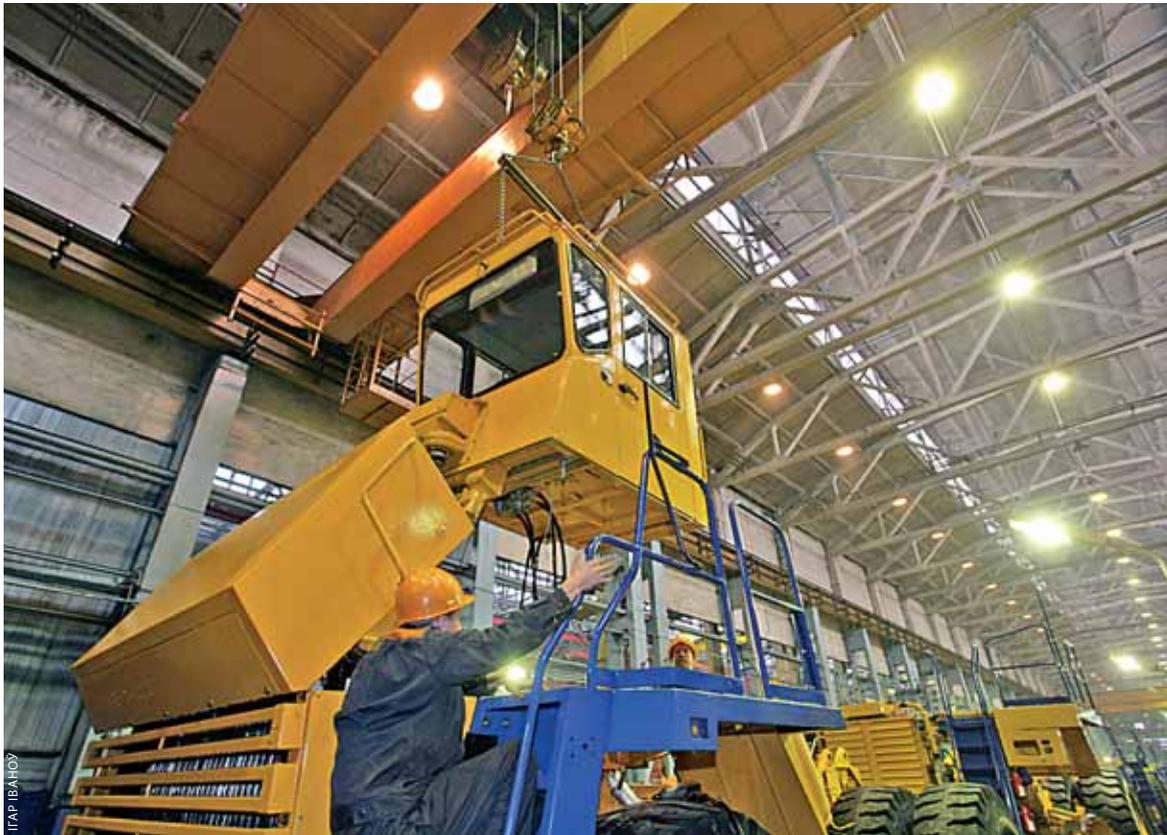
Вераніка Лебедзева

Шклозавод “Нёман” будзе экспартаваць свае вырабы ў Аб’яднаныя Арабскія Эміраты і Кітай.

Пра гэта паведаміў намеснік дырэктара па знешнеэканамічных сувязях Сяргей Цішкоў. Да таго ж у Кітай, акрамя хрусталь, плануецца пастаўляць і прадукцыю з каляровага шкла.

Цяпер больш за 65 працэнтаў сваёй прадукцыі завод адпраўляе на экспарт. Вырабы з бясколернага шкла пастаўляюцца ў Расію, Украіну, Літву, Латвію, Эстонію, Галандыю, Германію, Францыю. Хрусталь экспартуецца ў Францыю, Італію, Бельгію, Іран, Расію, Украіну, Азербайджан, Казахстан і іншыя краіны.

Шклозавод “Нёман” заснаваны ў 1883 годзе. Першапачаткова гэта было маленькае прадпрыемства з адной шклаварнай печку, на якім працавала 20 рабочых. Выпускала яно аптэкарскі і піўны посуд. Цяпер у асартыменце шклозавода — каля 3 тысяч відаў вырабаў з хрусталью, каляровага і бясколернага шкла для сервіроўкі дамашняга стала, кафэ, рэстаранаў, інтэр’ераў дамоў і офісаў.

Сённы магутныя БелАЗы збіраюць і на Урале

Словы падмацавалі справай

Яўген Піменаў

На базе ніжнетагільскай карпарацыі “Уралвагонзавод” сабраны першы 45-тонны грузавік маркі “БелАЗ”.

Дамоўленасць аб стварэнні сумеснай вытворчасці на Урале

была дасягнута ў пачатку бягучага года падчас сустрэчы ў Мінску Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі і губернатара Свядлоўскай вобласці Эдуарда Роселя. Разам з “Уралвагонзаводам” над асваеннем новай прадукцыі працуюць і іншыя прадпрыемствы вобласці — “Уралмаш”, “Урал-

хімаш”, Уральскі турбаматорны завод, Навукова-вытворчае аб’яднанне аўтаматыкі.

Да канца года ўральцы маюць намер выпусціць сорок “БелАЗаў”. Плануецца, што на зборачным канвееры з’явіцца і іншыя мадэлі самазвалаў, у прыватнасці 130-тонны.

Чатыры мовы ў лічбавым фармаце

3 дапамогай беларускіх спецыялістаў камп’ютары змогуць гаварыць і па-літоўску

Іван Ждановіч

Пяць гадоў таму ў Мінску стварылі праграму, якая дазволіла камп’ютарам чытаць рускамоўныя тэксты. Потым зрабілі сінтэз англійскай мовы, а ў 2007-м і беларускай: заказчыкам гэтага праекта, дарэчы, выступіла прадстаўніцтва ЮНЕСКА ў Беларусі. Моцная беларуская навуковая школа сінтэзу і распазнавання мовы складалася яшчэ ў СССР у акадэмічным Інстытуце тэхнічнай кібернетыкі. А рэалізаваны праекты спецыялістамі кампаніі “Сакрамент-ІТ”.

І вось, акрамя гэтых трох моваў, ужо і суседняя, літоўская становіцца “рабочым інструментам” для камп’ютараў. “І нават для мабільных уладанняў, калі на іх устанавіць створаную намі праграму”, — гаворыць Валерый Ягораў, дырэктар кампаніі “Сакрамент-ІТ”, аднаго з першых рэзідэнтаў беларускага Парка высокіх тэхналогій. Удакладняе: праграма займае ў аперацыйных сістэмах надзвычай мала месца.

Варта дадаць, што тэхналогію сінтэзу літоўскай мовы беларускія спецыялісты распрацавалі ўпершыню ў свеце, і вельмі хутка: усю за паўгода. Валерый Ягораў упэўнены: сённы яго камандзе ўжо не складана будзе зрабіць сінтэз любой мовы. Дарэчы, інтарэс да унікальных тэхналогій мінчан

ужо праяўляюць у Азербайджане, Арменіі, Малдове і іншых краінах былога Саюза.

Як і ў папярэднія разы, навуковым кіраўніком лінгвістычнай часткі праекта была Алена Карнеўская — прафесар, загадчыца кафедры фанетыкі англійскай мовы Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта. “Для таго, каб камп’ютаршчыкі зрабілі праграму, спачатку працуем мы, лінгвісты, — расказвае Алена Барысаўна. — Пры дапамозе высокакачэснай апаратуры фіксуем жывы голас. Мноства слоў, сказаў запісалі і па-літоўску. А потым адбіралі непаўторныя элементы. Прычым трэба ўзяць аптымальны набор гукавых адзінак: не замнога і не замала. Каб усё было — і ў той жа час анічога лішняга”.

Мне ўявілася: гэта ж, мусіць, праца нахшталт таго, як выбіраць непаўторныя расліны, кветкі з вялізнага шматколернага луга. І колькі, думаецца, гукавых “кветак” назбіралі вучоныя ў літоўскай мове? Некалькі тысяч! Каб улічыць усе нюансы, прыцягнулі да работы і літоўцаў. У

выніку і была створана “аптымальная схема-спіс гукавых адзінак”. Якія потым і распазнае ў тэксце машына, узброеная праграмай. А майстэрства праграмістаў, між іншым, заключаецца ў тым, каб было ўражанне: тэкст чытае чалавек.

Па словах Алены Карнеўскай, мова нашых суседзяў вельмі складаная па фанетыцы. У прыватнасці, ёсць у літоўскай гаворцы танальныя акцэн-

Прафесар Алена Карнеўская, адна з удзельніц “літоўскага праекта”

маўленне нічога лішняга.

Увогуле ж, як лічаць спецыялісты, калі ў народа ёсць сінтэз роднай мовы ў лічбавым фармаце, то гэта сведчыць: ён ідзе ў нагу з часам, далучаны да сучасных інфармацыйных тэхналогій.

Сінтэз моваў, над якім працуюць спецыялісты па ўсім свеце, першапачаткова задумваўся як дапамога тым, хто слаба бачыць і чуе. І праграмы, адзначае Валерый Ягораў, ужо аказваюць такім людзям велізарную дапамогу, бо аблегчаюць ім працэс рэабілітацыі, навучання, інтэграцыі ў грамадства. Цяпер, аднак, новыя ІТ-тэхналогіі знаходзяць усё больш шырокае прымяненне і ў разнастайных сервісах інтэрнэта, мабільнай сувязі.

У прыватнасці, зусім нядаўна кампанія “Сакрамент-ІТ” запатэнтавала арыгінальную ідэю стварэння праграмы “Асістэнт”. Калі яна рэалізуецца, то камп’ютары, смартфонныя змогуць самі шукаць у інтэрнэце інфармацыю (прагноз надвор’я, апошнія навіны і інш.) па просьбе карыстальніка і агучваць яе на адной з чатырох вышэйназваных моваў.

Сяброўства — 3 маладых гадоў

Ганна Васілеўская

Другі Міжнародны злёт “Моладзь за Саюзную дзяржаву” прайшоў на Аўгустоўскім канале.

На заходнім рубяжы былога Савецкага Саюза юнакі і дзяўчаты Беларусі і Расіі (была дэлегацыя з Поўначы-Заходняй адміністрацыйнай акругі Масквы) правялі ўрачысты мітынг, усклалі кветкі да помніка “Воінам-пагранічнікам”. А у “Дзень дружбы: Беларусь і Расія” прайшоў сумесны канцэрт з нацыянальнымі танцамі, песнямі, гульнямі. Пад час злёту адбылася валанцёрская акцыя ў дзіцячым доме, юнакі і дзяўчаты наведалі заставу № 5 “Падліпка”. Злёт запамніцца ўдзельнікам рознымі спартыўнымі мерапрыемствамі, а таксама экскурсіям на цеплаходзе па Аўгустоўскім канале.

Гісторыя горада — у фарбах мастака

У Міністэрстве замежных спраў праходзіць выстава Уладзіміра Шаркова.

Як адзначыў на вернісажы намеснік міністра замежных спраў Беларусі Віктар Гайсёнак, творчасць гэтага мастака адлюстроўвае гісторыю развіцця Мінска. На карцінах Уладзіміра Шаркова зафіксаваныя як гістарычныя моманты, так і сучасны горад. У экспазыцыі прадстаўлена 16 карцін, на якіх бачны этапы развіцця грамадскага транспарту Мінска. Выбар тэмы не выпадковы: у наступным годзе спаўняецца 80 гадоў беларускаму трамваю. Частка карцін выканана ў тэхніцы класічнай каляровай аўталітаграфіі, а серыя “Міражы Нямігі” — гэта гуаш і акварэлі.

Член Беларускага саюза мастакоў Уладзімір Шаркоў у Мінску нарадзіўся і вырас. Амаль 20 гадоў удзельнічае ў рэспубліканскіх і замежных выставах, многія працы майстра знаходзяцца ў беларускіх пасольствах за мяжой.

Якое выбраць аўто?

Алена Салаўяненка

Доля кітайскіх аўтамабіляў у аб’ёме продажу новых інашаракаў у Беларусі да канца 2010 года можа склацца 10 працэнтаў.

Нядаўна на пасяджанні рады дыстрыбутараў кітайскіх аўтавытворцаў грамадскага аб’яднання “Беларуская навукова-прамысловая асацыяцыя” гаварылася, што хутка ў Беларусі будзе прадавацца да 5 тысяч кітайскіх аўтамабіляў у год. Напрыклад, калі летась было зарэгістравана менш за 500 кітайскіх аўтамабіляў, то сёлета толькі ў першым паўгоддзі — ужо звыш 400, а да канца года чакаецца і тысячы.

У бліжэйшы час на рынак краіны выйдзе яшчэ 3-5 новых марак кітайскіх машын. Цяпер у Беларусі прадстаўлены аўтамабілі Great Wall, Chery, Jac, Hafei, Jeely, Faw, Land Mark. Лідэрам продажаў з’яўляецца марка Great Wall.

Гісторыя Быхава, Быхаўшчыны не можа не хваляваць. Ужо не аднойчы складвалася так, што горад, старонка гэтая становіліся эпіцэнтрам падзей, ход, развіццё якіх уплывалі на лёс бязмежных тэрыторый. У 1648 годзе Быхаў асаджвала казацкае войска Гаркушы. У Паўночную вайну 1700-1721 гадоў горад – важны стратэгічны пункт. У 1917-м Быхаў – у цэнтры рэвалюцыйных падзей. Тут былі зняволены царскія генералы, якія арганізавалі карнілаўскі мяцеж: Л.Карнілаў, А. Дзянікін, А. Лукомскі...

Быхаў. Сельскагаспадарчая выстаўка. 1911 г.

Быхаў. Мост цераз Дняпро. 1918.

Быхаў. Касцёл.

Алесь Карлюкевіч

А хто, якія вучоныя, пісьменнікі, артысты, ваеначальнікі, высокія дзяржаўныя мужы — ураджэнцы Быхаўшчыны, праславілі свой край у свеце, у нашай Айчыне?.. Давайце пагартаем старонкі сучасных энцыклапедыяў, новых і старых даведнікаў, звернемся да матэрыялаў, сабраных у Быхаўскім гісторыка-краязнаўчым музеі, а таксама да іншых крыніц інфармацыі. Асобна ў музеі вылучаны экспанаты пра землякоў, якія засведчылі сябе ў Вялікай Айчыннай вайне. 14 (!) ураджэнцаў раёна атрымалі высокае званне Героя Савецкага Саюза. У зале Перамогі ўстаноўлены бюсты кожнага з іх. Расказваецца ў музеі і пра маршала авіяцыі Героя Савецкага Саюза Сцяпана Красоўскага. У

свой час, памятаю пра гэта з уласнага дзяцінства, сапраўдным бестселерам для хлопчыкаў, юнакоў, якія марылі стаць лётчыкамі, была яго кніга “Жыццё ў авіяцыі”. А мне яна яшчэ і таму дарагая, што праслаўлены лётчык — адзін з многіх сведкаў гераічнага лёсу майго земляка-пухавічаніна Пятра Гучка. Пра яго расказвае і ў сваіх мемуарах. Нарадзіўся ж Сцяпан Акімавіч ў вёсцы Глухі Быхаўскага раёна. Ваяваў яшчэ ў Першую сусветную. У 1917-га — у Чырвонай гвардыі, затым у Чырвонай Арміі. Ужо ў грамадзянскую вайну быў прызначаны камісарам авіяцыйнага атрада. У 1936 годзе закончыў ваенна-паветраную акадэмію імя Жукоўскага. У Вялікую Айчынную вайну камандаваў паветранымі арміямі. Званне маршала авіяцыі атры-

Быхаў. Мужчынская гімназія. Гімназісты.

Знічкі Айчыны

Ст. Быхаў. Замак Сапегі
Stary Bychow. Zamok Sapiehow

Быхаў. Замак Сапегі.

маў у 1959 годзе. Доўгі час узначальваў Ваенна-паветраную акадэмію імя Юрыя Гагарына. Сярод узнагарод — 17 ордэнаў(!). З іх шэсць ордэнаў Леніна і чатыры Чырвонага Сцяга, а таксама ўсе тры ордэны, якімі адзначаўся талент ваеначальніка: Суворова (першай і другой ступеняў), Кутузава, Багдана Хмяльніцкага. Выпадак далёка і далёка не радывы нават для ваеначальнікаў.

Быхаў, Быхаўшчына — радзіма многіх зорак айчыннай і сусветнай навукі. У вёсцы Гарадзец у студзені 1907 года нарадзіўся славуты беларускі геолог і геахімік Канстанцін Лукашоў. Першыя сур’ёзныя навуковыя ўніверсітэты прайшоў у Ленінградзе і Маскве. У 1953 годзе ён быў прызначаны рэктарам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. У 1956 — 1969 гады — віцэ-прэзідэнт Акадэміі навук Беларусі. Пасля ўзначальваў Інстытут геахіміі і геофізікі АН Беларусі. У вёсцы Новы Свет у чэрвені 1901 года нарадзіўся доктар гістарычных навук Аркадзь Самсонавіч Ерусаліmsкі. Чамусьці “Энцыклапедыя гісторыі Беларусі” памылкова называе месцам нараджэння сусветна вядомага вучонага горад Быхаў. У 1948 годзе наш зямляк абараніў доктарскую дысертацыю. Яшчэ ў 1920-я гады вы-

значылася кола навуковых зацікаўленняў Ерусаліmsкага. У 1928-м пабачыла свет яго кніга “Германія, Антанта і СССР”. А ў 1942-м — “Палітыка фашыстаў у акупіраваных раёнах”. Шырокі рэзананс у навуковым свеце займелі такія кнігі Аркадзя Самсонавіча, як “Германскі імперыялізм. Гісторыя і сучаснасць” (1964), “Бісмарк. Дыпламатыя і мілітарызм” (1968). У 1965 годзе Ерусаліmsкага абралі членам-карэспандэнтам Германскай Акадэміі навук у Берліне.

Родам з вёскі Чачэвіцы доктар біялагічных навук Аляксей Фядосавіч Іваноў (нарадзіўся ў сакавіку 1913 года). Між іншым, адзін са складальнікаў грунтоўнага даведнікага выдання “Інтэрадукаваныя дрэвы і кусты Беларускай ССР”. За свае навуковыя росшукі адзначаны Дзяржаўнай прэміяй Рэспублікі Беларусь. Пасёлак

Гадылёва — радзіма доктара фізіка-матэматычных навук (нарадзіўся ў 1959 годзе) Міхаіла Якаўлевіча Кавалёва. У вёсцы Красная Слабада (раней яна называлася Узнікі) у 1908 годзе нарадзіўся доктар філасофскіх навук Емялян Кліментавіч Азаранка. Цяпер імя вучонага амаль нідзе не згадваецца. А менавіта ж ён уклаў шмат намаганняў у даследаванне ў Беларусі гісторыі замежнай філасофіі. Вёска Патапаўка — радзіма доктара медыцынскіх навук Анатоля Піліпавіча Жлобы. У вёсцы Вотня нарадзіўся матэматык і педагог, доктар педагогічных навук, міністр адукацыі Рэспублікі Беларусь Аляксандр Міхайлавіч Радзькоў.

З забытых імёнаў, калі гаварыць пра навукоўцаў-ураджэнцаў Быхава, — браты Самуіл і Леў Закі. Першы — нараджэннем з 1868 года. Журналіст і эканаміст. Супрацоўнічаў з часопісамі і газетамі «Одесские новости», «Русское богатство», «Заветы», іншымі выданнямі. Аўтар навукова-публіцыстычных кніг “Зямля і капіталізм”, “Прамысловы капіталізм у Расіі”, “Сацыяльна-эканамічныя табліцы ўсіх краін свету” (выпускі 1-3), іншых даследчыцкіх прац. Прапагандай эканамічных, фінансавых ведаў

займаўся і Леў Зак, які нарадзіўся ў 1869 годзе. Найболей вядомыя яго працы — “Рэгуляванне заробтнай платы”, “Умоўныя ўклады”.

Быхаўскі край багаты і на спевакоў, акцёраў, пісьменнікаў, зоркавых асоб, чуйных да розных мастацтваў. У Быхаве нарадзілася напаязбытая цяпер спявачка Вольга Мікалаеўна Бутама-Названова. Спевам навучалася ў Пецябургскай кансерваторыі ў 1910-1915 гады ў класе прафесара Наталлі Аляксандраўны Ірэцкай, сяброўкі Паліны Віардо і Івана Тургенева, спявачкі, якая была знаёмая з Флабэрам, Мапасанам, іншымі французскімі знакамітасцямі. З вялікім поспехам ураджэнка Быхава выступала з сольнымі канцэртамі ў Маскве, Кіеве, Петраградзе, гастралювала ў Берліне і Парыжы. У 1940-я гады Вольга Мікалаеўна займалася педагогічнай дзейнасцю ў Кыргызстане, у Фрунзе (цяперашні Бішкек).

Сярод даследчыкаў гісторыі беларускай літаратуры велізарным аўтарытэтам карыстаецца член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, доктар філалагічных навук Міхась Іосіфавіч Мушыньскі. Прызнаны даследчык творчасці Якуба Коласа, Янкі Купалы, Міхася Гарэцкага, вучоны з’яўляецца аўтарам многіх грунтоўных літаратуразнаўчых манаграфіяў. Нарадзіўся Міхась Іосіфавіч у быхаўскай вёсачцы Мокрае. Непадалёку, у вёсцы Заброддзе, — радзіма паэта, прازیска, аўтара добрага тузіна кніг, адрасаваных дзецям, Міхася Пазнякова.

Быхаў. Пушкінская вуліца. 1911 г.

Караблі і капітаны

Беларускія суднамадэлісты заваявалі ўзнагароды на чэмпіянатах свету ў Чэхіі і Італіі

Мінчанін Дзмітрый Калмыкоў узнагароджаны залатым медалём на чэмпіянаце свету па суднамадэльным спорце у класе 3-6А, які праходзіў у Чэхіі. Гэта дарэчы, ужо пятае яго “золата” на падобных спаборніцтвах. Сярэбраным прызёрам стаў Аляксандр Кавальчук, таксама з Мінска. Усяго за медалі ў класе 3-6А ў Чэхіі змагаліся 27 суднамадэлістаў з 11 краін.

Яшчэ адзін чэмпіят свету праходзіў на поўначы Італіі. Беларусь прадстаўлялі 7 спартсменаў, чацвёра з іх выступілі ў класе “хуткасныя мадэлі кацераў для групавых гонак”. Спаборніцтвы праходзілі пры гарачыні пад 40 градусаў. За медалі змагаліся прадстаўнікі 25 краін. Сярэбраны медаль у юніёрскай катэгорыі заваяваў беларускі майстар спорту Дзмітрый Барысаў. Майстар спорту Ігар Слабуха і

кандыдат у майстры Вераніка Паланская апынуліся чацвёртымі ў выніковым рэйтынгу.

Спаборніцтвы суднамадэлістаў – захапляльны від спорту, па відовішчнасці яго можна параўнаць хіба што з аўтагонкамі Формула-1 толькі на вадзе. На працягу гонак адбываюцца сутыкненні кацераў, іншыя сітуацыі, таму ўдзельнікі павінны валодаць вокалагеннай рэакцыяй. Гонка звычайна доўжыцца 20-30 мінут, а пераможца вызначаецца па найбольшай колькасці пройдзеных кругоў.

Рэха даўняй вайны

Выстава “Рускі батальны лубок Першай сусветнай вайны” дэманструецца ў філіяле Нацыянальнага музея гісторыі і культуры Беларусі “Дом-музей І з’езда РСДРП”

Як вядома, Першая сусветная вайна знішчыла ўсходнееўрапейскія імперыі — Асманскую, Аўстра-Венгерскую, Расійскую, на рэштках якіх у розны час з’явіліся новыя дзяржавы. Фронт некалі падзяліў Беларусь на дзве часткі: заходнюю і ўсходнюю. Вайна пакалечыла лёсы людзей, а яе падзеі па розных прычынах былі забытыя, як і воінскія пахаванні бакоў.

У пачатку ХХ стагоддзя пад уплывам культуры мадэрну пашырылася мода на народную творчасць, а з пачаткам ваенных дзеянняў на франтах Першай сусветнай вайны лубок стаў адным з галоўных сродкаў агітацыі. Лубочныя малюнкi былі вельмі папулярныя ў той час. Яны прыцягвалі ўвагу простасцю формы і зместу, а лубочны батальны плакат абуджаў у грамадзян пачуццё патрыятызму. Сотні друкарняў па ўсёй Расіі прыступілі да вырабы лубкоў. Іх малявалі не толькі

невядомыя мастакі-аматары, але і прафесійныя майстры — Георгій Нарбут, Дзмітрый Моар, Казімір Малевіч, Давід Бурлюк і іншыя.

На выставе, якая сфарміравана з фондавых калекцый Нацыянальнага музея гісторыі і культуры Беларусі, прадстаўле-

на серыя “Вялікая еўрапейская вайна” — 22 лубочныя плакаты і 15 паштовак інфармацыйнай і сатырычнай тэматыкі. Тут таксама можна ўбачыць элементы воінскага абмундзіравання вытворчасці Расіі, Аўстра-Венгрыі і Германіі.

У Кнізе гасцей Дома-музея ёсць водгукі экскурсантаў з розных краін

Святар і музыкант

У Астравецкім раёне пахаваны вядомы ў XIX стагоддзі кампазітар Ян Галіч-Сулінскі

Шмат талентаў узгадала Ключчанская зямля (цяпер гэта Астравецкі раён). Сярод іх — святары К.Стаповіч і Я.Семашкевіч, якія пакінулі глыбокі след у беларускай літаратуры. Першы выдаваў зборнікі сваёй паэзіі пад псеўданімам Казімір Сваек, другі — як Янка Быліна. Іх аб’ядноўвае яшчэ і тое, што абодва нарадзіліся на Ключчанскай зямлі.

А нядаўна стала вядома імя яшчэ аднаго таленавітага святара — Яна Галіча-Сулінскага, духоўная і творчая дзейнасць якога таксама звязана з Ключчанамі.

...Калі ў Спондаўскай школе адбывалася прэзентацыя раённай кнігі “Памяць”, краянавец Алесь Юркоў падараваў бібліятэцы нумар часопіса “Нашавера” зартыкулам Святланы Шэйпы “Святар і музыкант Ян Галіч-Сулінскі”. Яна піша, што Галіч зрабіў вялікі ўклад у развіццё духоўнай музыкі на тэрыторыі Беларусі і Літвы

ў другой палове XIX стагоддзя. Ён з’яўляецца аўтарам шасці мес, трох рэквіемаў, вялікай колькасці прэлюдыяў для аргана, укладальнікам зборніка “Музыка для аргана, новы метады літарных нотаў” (1883). Да таго ж Ян Галіч лічыцца піянерам у арганнай педагогіцы і арганназнаўстве. Склаў падручнік “Школа для аргана” (Вільня, 1858) — першае такое выданне на тэрыторыі Беларусі і Літвы. Гэта фундаментальны дапаможнік ігры на аргане для пачаткоўцаў, своеасабліва арганная энцыклапедыя, якая можа быць карыснай і сёння.

Святлана Шэйпа піша, што Ян Галіч быў даволі вядомай асабай у тагачасных музычных колах, але “біяграфічных звестак пра яго амаль што няма. Невядома, калі нарадзіўся, дзе вучыўся, калі атрымаў святарскае пасведчанне, дзе працаваў. Вядома, што ў 1847 г. пашыраў драўляны касцёл у Ключчанам (...). Адна з яго мес напісана

ў гонар св. Яўхіма і, напэўна, была спецыяльна прысвечана гэтаму касцёлу”.

Нам жа стала вядома, што Ян Галіч вёў душпастырскую дзейнасць у Ключчанам са студзеня 1875 па снежань 1898 года. Ёсць запіс аб тым, што ў 80-х гадах XIX

Помнік на магіле Яна Галіча-Сулінскага ў Ключчанам

Старонка сайта Нацыянальнага мастацкага музея ў Інтэрнэце

Віртуальныя выставы набываюць папулярнасць

Нацыянальны мастацкі музей можна наведаць па Інтэрнэту

Лідзія Кажамякіна

Поўную віртуальную экскурсію па залах Нацыянальнага мастацкага музея можна будзе здзейсніць у наступным годзе. Загадчыца сектара мультымедыйных тэхналогій музея Паліна Яніцкая паведаміла, што дыск з аповедам аб гісторыі музея, прагукі па ім, дэманстрацыяй экспазіцыі будзе падрыхтаваны да юбілею музея, якому ў студзені спаўняецца 70 гадоў.

А цяпер на Інтэрнэт-сайце партала можна паглядзець выставы твораў з асноўнай экспазіцыі і з фондаў музея. У іх ліку работы Мікалая Ге, Генрыка Семірадскага, Натана Воранава, Аляксея Саўрасава, Васілія Трапініна і іншых. Нядаўна спіс Інтэрнэт-выстаў папоўніла новая — “Партрэты з Нясвіжскай галерэі Радзівілаў”.

Арганізацыя такіх выстаў

дазваляе пазнаёміць наведвальнікаў з вялікай колькасцю работ. Напрыклад, у музеі экспануецца некалькі карцін Міхаіла Несцерава, у той час як на Інтэрнэт-сайце прадстаўлены ўсе творы з калекцыі музея гэтага майстра.

Віртуальныя выставы даюць магчымасць пабываць у беларускім музеі жыхарам розных краін. Як расказала Паліна Яніцкая, яго гасцямі часцей за ўсё становяцца наведвальнікі з Расіі, Польшчы, Амерыкі, Канады, Ізраіля, і, вядома, з Беларусі.

А да 70-годдзя музея ўжо рыхтуецца віртуальная выстава Аляксандра Галавіна. Акрамя таго, да гэтай даты плануецца адкрыць выставу “Выратаваныя каштоўнасці”, дзе будуць прадстаўлены палотны, скульптуры, іконы і іншыя творы мастацтва.

ст. быў зроблены нязначны рамонт касцёла. Парафію пашырылі, і патрабаваўся новы будынак. Царскія ж улады з неахвотай выдалі дазвол толькі на рамонт будынка. Не маючы іншай падтрымкі, святар быў вымушаны збіраць сродкі сярод парафіян, у выніку чаго будоўля адклалася на два дзесяткі гадоў. Касцёл быў адбудаваны толькі ў 1897 годзе, гэта значыць у перадапошні год працы і жыцця Галіча. Можна меркаваць, ён прадчуваў, што нядоўга ўжо яму заставацца на гэтай зямлі, і таму спяшаўся закончыць будаўніцтва.

Многу былі запісаны аповеды старажылаў аб тым, што быццам бы абноўлены касцёл быў узведзены за адзін дзень. Адно расказвалі, што ўсё неабходнае для будаўніцтва майстры нарыхтавалі ўпогай у лесе, баючыся, што царскія ўлады стануць перашкаджаць. У азначаны дзень адны будаўнікі разабралі стары будынак, другія тут жа пад-

везлі з лесу нарыхтоўкі — і ў той жа дзень узвлі святыню. Ёсць і другое меркаванне: нібыта касцёл быў перавезены з Лынтупаў на Пастаўшчыне. Але і адны, і другія сходзяцца ў тым, што касцёл быў узведзены за адзін дзень.

Памёр святар, кампазітар і арганіст Ян Галіч-Сулінскі 28 снежня 1898 года. Мне пашчасціла знайсці на Ключчанскіх могілках замшэлы помнік, з якога, праўда, спілаваны металічны крыж. Госці з Калінінграда, якія былі са мной у той дзень, асцярожна, спецыяльнай пенкай і шчоткай памылі камень. І мы прачыталі надпіс, з якога вынікае, што жыў гэты чалавек 69 год і нарадзіўся 11 мая — відаць, 1830 года. На магілцы свежыя кветкі — значыць, жыве памяць сярод удзячных нашчадкаў.

Іаланта Валуевіч, загадчыца Спондаўскай бібліятэкі Астравецкага раёна